

Raadsvoorstel

Onderwerp Programma Water en Riolering

Kenmerk 37856-2025

Datum verzending donderdag 15 mei 2025

Besluitvormende raad donderdag 19 juni 2025

Consulterende raad donderdag 5 juni 2025

Namens het college van burgemeester en wethouders van gemeente Assen
de heer M.L.J. Out, burgemeester
de heer T. Dijkstra, secretaris

1 Beslispunten

- 1.1 Kennis te nemen van het Programma Water en Riolering (PWR);
- 1.2 De middelen zoals opgenomen in PWR vast te stellen en op te nemen in de meerjarenbegroting;
- 1.3 Voorziening rioolbeheer groot onderhoud (V3120) niet meer te gebruiken vanaf 1 januari 2026;
- 1.4 Voorziening voor tariefegalisatie (V3125) te gebruiken voor tariefegalisatie met een bandbreedte van € 1.500.000 tot € 2.500.000;
- 1.5 Het totale huidige budget (ongeveer € 6.000.000) in de voorzieningen te gebruiken om de stijging van de rioolheffing de komende jaren af te vlakken.

2 Inleiding

Onder de Omgevingswet is een gemeentelijk water- en rioleringsplan (GWRP) niet meer verplicht, maar facultatief. Het Programma Water en Riolering (PWR) vervangt het GWRP. Het PWR stelt de ambities en doelen voor het stedelijk (afval)watersysteem vast en geeft nadere invulling aan onze watertaken en zorgplichten. Daarnaast worden de (afval)watergerelateerde kaders uit de Omgevingsvisie en visie Klimaatadaptatie hier vertaald naar concreet beleid. Een programma onder de Omgevingswet wordt vastgesteld door het College van Burgemeester & Wethouders. De gemeenteraad blijft bevoegd om te beslissen over de begroting en de rioolheffing.

Leeswijzer

Het Programma Water en Riolering (PWR) 2026 - 2031 is opgedeeld in een hoofdrapport en een bijlagenrapport. Het hoofdrapport is opgenomen in bijlage 1. In bijlage 2 staat het bijlagenrapport van het PWR. Bij een verwijzing naar een bijlage van het PWR staat in de tekst 'bijlage xx in bijlagenrapport

PWR' vermeld. Bijlage 3 bevat een nadere toelichting op argumenten en kanttekeningen uit dit raadsvoorstel. In bijlage 4 is een overzicht opgenomen van de kaders uit de Omgevingsvisie en visie Klimaatadaptatie en de manier waarop deze vertaald zijn in het PWR.

3 Beoogd effect

Met de budgetten die zijn opgenomen in het PWR kunnen de beschreven werkzaamheden worden uitgevoerd. De werkzaamheden dragen bij aan het behalen van de drie belangrijkste doelen: het beschermen van de volksgezondheid, het waarborgen van de waterveiligheid en het voorkomen van vervuiling van bodem, grond- en oppervlaktewater.

4 Argumenten

4.1 *De raad neemt kennis van het PWR omdat daarin de onderbouwing is opgenomen voor de budgetten.*

Een programma onder de Omgevingswet wordt vastgesteld door het College van B&W. De gemeenteraad is bevoegd om te beslissen over de begroting en de rioolheffing. Het beleid in het PWR vormt de onderbouwing van de budgetten die nodig zijn voor uitvoering van de werkzaamheden die zijn beschreven (beheer en onderhoud, vervangingsinvesteringen, etc.). De budgetten worden opgenomen in de begroting en verwerkt in de verordening van de riool- en waterzorgheffing. Het programma geeft invulling aan bovenliggende visies die eerder zijn vastgesteld door de gemeenteraad, zoals de Omgevingsvisie 'Assen nog mooier' en de visie Klimaatadaptatie. In bijlage 4 is per thema aangegeven wat de kaders uit de visies zijn en hoe hier in het PWR invulling aan wordt gegeven. Hierbij is ook een was/wordt-lijst opgenomen om het verschil ten opzichte van het beleid uit het GWRP duidelijk te maken.

4.2 *De wijzigingen in het PWR sluiten aan bij het resultaat van het participatietraject*

Uit het participatietraject (zie bijlage 7 en 8 in bijlagenrapport PWR) blijkt dat er een breed draagvlak is voor het tijdelijk accepteren van water op straat. Zolang het binnen de stoepranden (of grens openbare ruimte) blijft en geen gevaar oplevert voor de volksgezondheid. In het PWR wordt daarom iets meer regenwater op straat geaccepteerd in reguliere situaties (bui T=2). Verdund vuilwater op straat wordt zoveel mogelijk voorkomen. De gemeente blijft ontwerpen op basis van een bui met een herhalingstijd van 2 jaar (bui T=2). Door klimaatverandering wordt deze bui heviger (meer mm's neerslag).

Verder werd aangegeven dat gemeente moet samenwerken met particulieren en bedrijven bij het oplossen van wateroverlast. Er moet extra voorlichting worden gegeven aan inwoners over maatregelen die ze kunnen nemen op hun eigen perceel. Zowel bij nieuwbouw en verbouw als bij bestaande bouw om zoveel mogelijk effect te krijgen. Daarbij werd de wens uitgesproken om meer subsidie beschikbaar te stellen en voor verschillende onderdelen, zodat meer mensen kunnen profiteren

De aanpak in het PWR richt zich op:

- Voorlichten van inwoners en bedrijven over acceptatie van water op straat, functioneren van riool- en watersysteem en verantwoordelijkheid van inwoners

- Het geven van advies op maat waarmee inwoners op weg worden geholpen met de maatregelen die ze kunnen nemen op hun eigen terrein
- Het verstrekken van subsidies om tegemoet te komen in de kosten die particulieren moeten maken voor maatregelen op eigen terrein
- Speciale maatregelen voor bedrijventerreinen om deze klimaatbestendiger in te richten

4.3 *In het PWR wordt het subsidiebedrag verhoogd naar € 150.000,- per jaar*

De subsidie wordt gedurende de looptijd van het PWR vanaf 2026 verhoogd naar € 150.000 per jaar deze is in 2025 nog €60.000. Ook wordt de regeling uitgebreid met nieuwe onderdelen. De subsidieregeling voor regentonnen en groene daken blijft bestaan. De regeling wordt aangevuld met advies op maat en tegemoetkoming in kosten voor maatregelen op particulier terrein. De nieuwe subsidieregeling gaat in op 1 januari 2026.

4.4 *Door te werken met een geactualiseerde raming van benodigde budgetten ontstaat een betrouwbaar beeld van de toekomstige kosten voor water en rioolbeheer.*

Op basis van de gemaakte kosten in de afgelopen 3 jaar en de verwachte werkzaamheden voor de planperiode is een realistische inschatting gemaakt van de benodigde toekomstige budgetten. Hierbij is gekeken waar besparingsmogelijkheden liggen door alle budgetten opnieuw tegen het licht te houden. Na de afsluiting van elk boekjaar wordt getoetst of de inschatting van budgetten in de kostendekkingsberekening van het PWR overeen komt met de werkelijk gemaakte kosten. Daarbij wordt vanzelfsprekend ook gekeken naar de achterliggende redenen voor eventuele afwijkingen. Daarna wordt bekeken of de afwijkingen reden zijn om het verloop van de rioolheffing bij te stellen. Halverwege de planperiode, in 2028, wordt de kostendekkingsberekening in zijn geheel geactualiseerd.

De kostendekkingsberekening is opgenomen in bijlage 2 in bijlagenrapport PWR.

4.5 *Met geactualiseerde afschrijvingsbudgetten voor voertuigen worden gestegen kosten beter toegerekend.*

In de afgelopen planperiode zijn diverse voertuigen gekocht, zoals een rioolauto en veegmachines. De kosten hiervoor worden (gedeeltelijk) doorbelast aan de rioolheffing. In het vorige GWRP werd uitgegaan van diesel-auto's en machines. In plaats daarvan zijn duurdere elektrische auto's en veegmachines aangeschaft. Omgerekend naar het effect op de rioolheffing betekent dit een stijging van € 5,48 vanaf 1 januari 2026. In bijlage 3 is een nadere toelichting opgenomen over het verschil in kosten tussen de veegkosten in GWRP en in het PWR.

4.6 *Er is een besparing van gemiddeld 7% ten opzichte van het vorige GWRP*

Er is een vergelijking gemaakt van de kosten die voor 2025 t/m 2031 waren opgenomen in het GWRP en de budgetten die nu zijn opgenomen in het PWR. De budgetten uit het GWRP waren op prijspeil 2019, dus die zijn geïndexeerd met de GWW-index van het Centraal Bureau voor de

Statistiek (CBS). De indexatie over deze periode bedraagt 33%. Dit komt overeen met de stijging in kosten bij nieuwe aanbestedingen van werkzaamheden.

De kosten in de planperiode dalen met gemiddeld 7% ten opzichte van de geïndexeerde lasten uit het GWRP. In bijlage 3 is een nadere toelichting opgenomen met een grafiek van het verschil tussen de budgetten uit het GWRP (geïndexeerd) en het PWR.

4.7 *Voorziening V3120 voor groot onderhoud is beperkt gebruikt in de vorige planperiode*

In het GWRP werd gewerkt met twee verschillende voorzieningen:

- V3120 voor groot onderhoud
- V3125 voor tariefegalisatie

Het doel van de voorziening voor groot onderhoud (V3120) was om te sparen voor grote uitgaven (pieken) op het gebied van onderhoud. Elk jaar werd de voorziening gevoed met een bedrag vanuit de exploitatie. De voorziening was opgesplitst in een deel voor riolering en een deel voor waterbodems. In de praktijk werd de voorziening elk jaar gevoed, maar sinds 2023 werden er minder budgetten uit onttrokken. De reden hiervoor ligt in de risicogestuurde aanpak die al een aantal jaar wordt aangehouden. Door deze aanpak waren de kosten voor beheer, onderhoud en vervangingen de afgelopen jaren elk jaar redelijk gelijk. Omdat ook de komende jaren risicogestuurd gewerkt wordt, worden nu geen pieken in werkzaamheden voorzien. Dit maakt het gebruik van een voorziening voor groot onderhoud (V3120) overbodig.

Zie de nadere toelichting in bijlage 3 voor meer informatie over de voorziening voor groot onderhoud.

4.8 *Inzetten van voorziening V3120 voor direct afschrijven van investeringen biedt geen meerwaarde*

Het is mogelijk om een voorziening te gebruiken voor het direct afschrijven van investeringen. Hierdoor worden de kosten uitgespaard die betaald moeten worden voor rente bij het afschrijven van een investering. Het blijkt dat het inzetten van de voorziening op lange termijn nauwelijks effect oplevert. Op de korte termijn leidt deze optie juist tot een sterkte stijging van de rioolheffing. In de nadere toelichting in bijlage 3 is een grafiek opgenomen waarin dit effect duidelijk te zien is.

4.9 *Door met een bandbreedte te werken wordt voorkomen dat de stand van de voorziening te hoog oploopt*

Om te voorkomen dat de stand van de voorziening in de komende jaren weer zo hoog oploopt, wordt gewerkt met een bandbreedte. Als de voorziening structureel boven de bovengrens van deze bandbreedte blijft en als niet wordt voorzien dat dit budget op korte termijn (binnen 3 jaar) alsnog nodig is, wordt het deel boven de bovengrens eenmalig teruggegeven aan de inwoners als korting op de rioolheffing.

Door de ondergrens wordt gezorgd dat er altijd geld is voor onverwachte uitgaven en financiële tegenvallers.

Met een bandbreedte van € 1.500.000 tot € 2.500.000 is er een optimale verhouding tussen de stijging van de rioolheffing op korte termijn en het verkleinen van het risico bij onverwachtse kosten. In de nadere toelichting in bijlage 3 zijn verschillende varianten van de bandbreedte uitgewerkt.

5 Kanttekeningen

5.1 *De investeringsplanning is ambitieus maar wel noodzakelijk*

Het college realiseert zich dat de investeringsplanning in het PWR ambitieus is. Uitvoer van de opgenomen projecten is noodzakelijk om aan onze zorgplichten en doelen te voldoen:

- Er moeten nog een aantal projecten uitgevoerd worden om het effect van riolering op de kwaliteit van het oppervlaktewater te verkleinen. Omdat oppervlaktewaterkwaliteit, mede vanwege KRW-doelen en beschikbaarheid van drinkwater, steeds belangrijker wordt, kunnen deze projecten niet uitgesteld worden
- Op een aantal locaties voldoet de kwaliteit van de riolering niet meer aan de eisen die zijn gesteld voor bijvoorbeeld waterdichtheid en afstroming. Als er geen maatregelen worden genomen kan dit gevolgen hebben voor de volksgezondheid
- Een aantal projecten die een langer voorbereidingstraject hadden (bijvoorbeeld door integraliteit) worden uitgevoerd aan het begin van de planperiode

Daarnaast is het in een aantal gevallen wenselijk om maatregelen te nemen op het moment dat maatregelen vanuit een ander taakveld, zoals wegen en verkeer, worden genomen. Door binnen die projecten werk-met-werk te maken verkleinen we niet alleen de overlast voor de inwoners, maar besparen we ook kosten.

Indien noodzakelijk wordt personele capaciteit ingehuurd om de projecten voor te bereiden en/of uit te voeren.

5.2 *De buffer voor onverwachtse uitgaven voor groot onderhoud wordt kleiner*

Door de voorziening voor groot onderhoud (V3120) niet meer te gebruiken, wordt de buffer voor onverwachtse uitgaven voor groot onderhoud kleiner. Dit wordt opgevangen door een risicogestuurde aanpak. Jaarlijks wordt op basis van de meest recente inspectieresultaten bepaald welke werkzaamheden op korte termijn worden verwacht. Wanneer duidelijk wordt dat een aantal jaar extra werkzaamheden nodig zijn, kan daarop vooruitlopend de rioolheffing alvast stijgen. Er wordt een ondergrens van € 1.500.000 aangehouden voor de voorziening voor tariefegalisatie (V3125) zodat er altijd een buffer is voor onverwachtse uitgaven.

5.3 *Er zit de komende jaren een aanzienlijk bedrag in de voorziening*

De voorziening komt pas in 2028 binnen de bandbreedte zoals is voorgesteld. Er ligt dus nog 2 jaar een pot geld op de plank. Met ravijnjaar in 2026 in zicht, bestaat de kans dat vragen gesteld worden of het geld niet voor andere doeleinden besteed mag worden Omdat het gelabeld geld is, mag het niet worden ingezet voor andere doelen dan water en riolering.

5.4 *Als een deel van het budget uit de voorziening wordt teruggegeven aan de inwoners, moet de rioolheffing daarna sneller stijgen*

Omdat het geld in beide voorzieningen gelabeld geld is, moet het geld besteed worden aan water en riolering. Op 1-1-2025 zat er in totaal € 6.002.117 in de voorzieningen. Er is doorgerekend wat het effect is als in 2026 € 1.500.000 of € 3.000.000 wordt teruggegeven als korting op de rioolheffing. In beide gevallen resulteert dit in een lagere rioolheffing in 2026, maar vanaf 2027 moet de rioolheffing direct flink stijgen. Het verloop van de rioolheffing is het meest gelijkmatig als er geen teruggave wordt gedaan. In de nadere toelichting in bijlage 3 zijn de verschillende varianten voor teruggave uitgewerkt.

6 Kosten, baten en dekking

Het financiële systeem van de rioolheffing rondom de uitgaven van riolering en water is een gesloten systeem. Hieronder is een overzicht opgenomen van de kosten en inkomsten voor de planperiode (2026-2031). Dit is gebaseerd op een berekening waarbij is uitgegaan van de voorgestelde opties van de besispunten. In de totale lasten zijn alle benodigde budgetten opgenomen. Dus directe kosten voor personeel, beheer en onderhoud, maar ook de afschrijving van vervangingsinvesteringen van de riolering. Er is rekening gehouden met een subsidiebedrag van € 150.000,- per jaar. Een overzicht van alle budgetten is opgenomen in de kostendekkingsberekening (zie bijlage 2 in bijlagenrapport PWR).

Jaar	Totale lasten	Totale inkomsten	Stand voorziening V3125 (31-12)
2025	€ 7.440.527	€ 6.345.985	€ 4.907.575
2026	€ 8.007.461	€ 6.760.255	€ 3.660.369
2027	€ 8.261.596	€ 7.180.554	€ 2.579.327
2028	€ 8.287.248	€ 7.606.883	€ 1.898.962
2029	€ 8.554.040	€ 8.224.162	€ 1.569.083
2030	€ 8.752.970	€ 8.850.485	€ 1.666.598
2031	€ 8.822.069	€ 8.898.962	€ 1.743.491

Onderstaande tabel geeft het verloop van de rioolheffing aan vanaf 2025 tot aan het einde van de planperiode. De bedragen zijn allemaal op prijspeil van 2025 en moeten nog gecorrigeerd worden voor inflatie. In de nadere toelichting in bijlage 3 is een grafiek opgenomen met het verwachte verloop van de rioolheffing voor een periode van 70 jaar.

Jaar	Rioolheffing	Stijging heffing op 31-12
2025	€ 177,37	€ 10,00
2026	€ 187,37	€ 10,00
2027	€ 197,37	€ 10,00
2028	€ 207,37	€ 15,00
2029	€ 222,37	€ 15,00
2030	€ 237,37	-
2031	€ 237,37	-

7 Communicatie, participatie

Tijdens het opstellen van dit programma zijn belanghebbenden op verschillende manieren betrokken. Er is gestart met het ophalen van de visie van het college. Met behulp van enquêtes is de mening van het stads- en jongerenpanel opgehaald. Ook de stakeholders die betrokken waren bij het opstellen van de Groenvisie en de visie Klimaatadaptatie zijn met een enquête gevraagd of ze nog steeds achter hun input van destijds staan. De inhoud van de enquêtes is steeds iets aangepast op de doelgroep. In een koersbijeenkomst met de gemeenteraad is hun visie opgehaald op de onderwerpen wateroverlast en maatregelen door particulieren. De laatste stap was het toetsen van het programma bij de waterschappen (Hunze en Aa's, Drents Overijsselse Delta en Noorderzijlvest) en provincie Drenthe.

De belangrijkste punten die naar voren kwamen tijdens het participatietraject zijn:

- Meer water op straat accepteren als dit tijdelijk is en het water binnen de stoepranden (of grens openbare ruimte) blijft. Het water op straat mag geen gevaar opleveren voor de volksgezondheid
- Samenwerken met particulieren en bedrijven bij het oplossen van wateroverlast
- Extra voorlichting aan inwoners over maatregelen die ze kunnen nemen op hun eigen perceel
- Stimuleren van maatregelen bij particulieren bij nieuwbouw, verbouw en bestaande bouw om zoveel mogelijk effect te krijgen
- Vergroten van subsidiepot, zodat er op meer verschillende onderdelen ingezet kan worden en zo meer mensen kunnen profiteren
- Stimuleren van hergebruik van hemelwater

Onder de Omgevingswet geldt er een motiveringsplicht voor programma's. In artikel 10.8 van het Omgevingsbesluit is opgenomen dat gemotiveerd moet worden hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zijn. De resultaten hiervan zijn opgenomen in bijlage 7 en 8 in het bijlagenrapport PWR.

8 Inclusie

Bij de communicatie rond de uitwerking van het PWR wordt ervoor gezorgd dat alle doelgroepen worden bereikt. We volgen hiervoor standaard communicatiemiddelen van de gemeente.

9 Vervolg

Na akkoord op de budgetten door de gemeenteraad, wordt het Programma Water en Riolering opgenomen in het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet). Vervolgens wordt het nogmaals voorgelegd aan het college om het definitief vast te stellen.

10 Bijlagen

- 1 Programma Water en Riolering (PWR) 2026-2031
- 2 Bijlagenrapport bij PWR
- 3 Nadere toelichting bij argumenten
- 4 Kaders Omgevingsvisie en visie Klimaatadaptatie

De raad van de gemeente Assen,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 15 mei 2025

Besluit

- 1.1 Kennis te nemen van het Programma Water en Riolering (PWR);
- 1.2 De middelen zoals opgenomen in PWR vast te stellen en op te nemen in de meerjarenbegroting;
- 1.3 Voorziening rioolbeheer groot onderhoud (V3120) niet meer te gebruiken vanaf 1 januari 2026;
- 1.4 Voorziening voor tariefegalisatie (V3125) te gebruiken voor tariefegalisatie met een bandbreedte van € 1.500.000 tot € 2.500.000;
- 1.5 Het totale huidige budget (ongeveer € 6.000.000) in de voorzieningen te gebruiken om de stijging van de rioolheffing de komende jaren af te vlakken.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van donderdag 19 juni 2025

De raad voornoemd,

Voorzitter: M.L.J. Out

Griffier: J. de Jonge